

NTE ENERGI AS
Postboks 2552
7736 STEINKJER

Vår dato: 31.05.2023

Vår ref.: 202224740-15 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Avslag på søknad om midlertidig fravik fra krav om slipp av minstevannføring i Åbjøra i Bindal kommune

NVE viser til deres søknad datert 12.12.2022, om tillatelse til fravik fra manøvreringsreglementet gitt ved kongelig resolusjon av 7. november 2014.

Om søknaden

NTE søker på vegne av Åbjørakraft om å endre gjeldene minstevannføringslipp i en prøveperiode over tre år. Åbjørakraft eies av NTE og Helgeland kraft 50/50 og er regulant for vassdraget. Selve fraviket gjelder flytting av målepunkt for minimumsvannføring fra utløpet av Åbjørvatn til Mensfossen, og samtidig redusere minimumsvannføringen til 3 m³/s i perioden 15.07 – 15.09, 14 dager kortere enn det som står oppgitt i manøvreringsreglementet.

I manøvreringsreglement gitt ved kongelig resolusjon av 7. november 2014 er det krav om en minimumsvannføring på 7 m³/s målt ved utløp av Åbjørvatn i perioden 01.07 til 15.09.

I tillegg til fraviket planlegges det et fast minstevannføringslipp fra Kalvvatn på 0,5 m³/s i vinterperioden 15.12 – 15.04.

Hensikten med søknaden er å finne en vannføring som vil øke overlevelsen til ungfisk, samt finne et regime som kan redusere tapping av minstevannføring gjennom året. I prøveperioden gjennomføres årlige ungfiskundersøkelser, samt tellinger av voksenfisk. Det midlertidige minstevannføringsslippet vil ifølge søker legge til rette for et bedre kunnskapsgrunnlag knyttet til en fremtidig vilkårsrevisjon for Åbjøravassdraget.

Historikk

Åbjøravassdraget i Bindal kommune er regulert ved to anledninger ved at vann er overført til Kolsvik kraftverk ved kgl. res. av 4.juni 1976 og 15. desember 2000. Det er to hovedelver i Åbjøravassdraget; Åelva og Åbjøra. Åbjøra ligger i øvre deler av hovedvassdraget og renner ut i Åbjørvatn, mens Åelva renner ut fra Åbjørvatn og munner ut i fjorden. I forbindelse med årvisse utbrudd av sykdommen profilerativ kidney disease (PKD) i Åbjøravassdraget siden 2002 (unntatt 2005) anbefalte NVE å endre manøvreringsreglement for vassdraget den

21.9.2012 (NVE saks nr. 200708150-27). NVE mente at sykdomsutbruddene inntreffer i perioder med lav vannføring og høy vanntemperatur og at dette hadde en sammenheng med reguleringen av vassdraget. Den 7. november 2014 fastsatte Olje- og energidepartementet nytt manøvreringsreglement der det ble innført slipp av minstevannføring på 7 m³/s målt ved utløp av Åbjørvatn i perioden 1. juli til 15. september.

Høring

Søknaden om midlertidig endring av manøvreringsreglementet ble sendt på begrenset høring den 30.1.2023 til Bindal kommune, Nordland fylkeskommune, Miljødirektoratet, Statsforvalteren i Nordland, Norges jeger- fiskerforbund og Plahtes eiendommer med høringsfrist 15.3.2023. Søknaden ble av høringsinstansene også videreformidlet til Norske Lakseelver og Åbjøra elveeierlag. Nedenfor følger NVEs oppsummering av hovedpunktene i høringsuttalelsene (fullstendig uttalelse finnes på nve.no):

Bindal kommune (202224740-7) viser til at de har fremmet krav om vilkårsrevisjon for Åbjøravassdraget. Bindal kommune påpeker at dette er en kompleks sak og anser kunnskapsgrunnlaget for tynt til å gi en inngående uttalelse om et alternativt minstevannføringsslipp i et sårbart vassdrag. Kommunen er i utgangspunktet ikke negativ til å kunne gjennomføre tiltaket, men mener en prøveperiode på tre år vil være for kort til å avdekke og gi gode indikasjoner for hva som vil være en korrekt minstevannføring for dette vassdraget over året. Bindal kommune ber NVE om å pålegge regulanten å gjennomføre de nødvendige utredninger og undersøkelser i Åbjøra som vil sikre et tilstrekkelig slipp gjennom hele året gjennom revisjonssaken.

Nordland fylkeskommune (202224740-12) ved fylkesrådet er positiv til utprøving av alternativ minstevannføring. Fylkeskommunen påpeker at det er behov for mer fornybar energi i fremtiden og det er viktig å unytte potensialet i eksisterende kraft samtidig som miljøet blir ivaretatt.

Miljødirektoratet (202224740-9) har utarbeidet sin uttalelse i samråd med **statsforvalteren i Nordland**. Det påpekes i uttalelsen at vintersituasjonen er en flaskehals for produksjonen av laks og sjørørret i Åbjøravassdraget og at kunnskapen om fysiske forhold som vanddekt areal vil være viktig for kommende vilkårsrevisjon. Miljødirektoratet støtter utprøving av minstevannføringsslipp, men gjør oppmerksom på at foreslått slipp virker å være noe lavt. Effekten av nytt manøvreringsreglement på forekomsten av PKD-utbrudd er undersøkt i Åbjøravassdraget i perioden på fem år. Her gjør Miljødirektoratet oppmerksom på at i fire av de fem årene har det vært avvik med lavere vannføring enn vilkåret i manøvreringsreglementet. På bakgrunn av dette mener miljødirektoratet at ytterligere kunnskap om den faktiske effekten av dagens pålagte minstevannføring bør prioriteres fremfor testing av nye sommervannslipp og støtter derfor ikke søknad om redusert vannføring sommerstid.

Norges jeger- og fiskerforbund, NJFF Nordland og Terråk jff (202224740-13) påpeker at vintervannføringen er en flaskehals for produksjonen av laks og sjørørret. Viktigheten av å etablere kunnskap om hvilke minstevannføringsslipp som kreves blir trukket fram i uttalelsen. Selv om NJFF støtter at det slippes mer vann om vinteren, mener de at forslaget om minstevannføringsslippen er for lavt. Når det gjelder redusert

minstevannføring om sommeren støttes ikke dette. NJFF mener at situasjonen knytte til PKD er for dårlig dokumentert og oppfordrer til å sette søkelyset på å få frem mer kunnskap om eksisterende minstevannføring framfor prøve et nytt regime.

Norske Lakseelver (202224740-10) fraråder ut ifra fiskefaglige vurderinger at det blir gitt en midlertidig tillatelse med redusert minstevannføring sommerstid og en et begrenset minstevannføringsslipp vinter. Det ytres bekymring for at reduksjon av sommervannføringen på nytt vil øke ungfiskdødligheten. Norske Lakseelver anbefaler at søknaden avslås og at det i stedet gjennomføres en vilkårsrevisjon i vassdraget, for å komme frem til den beste, miljøbaserte vannføringen i Åbjøravassdraget.

Åbjøravassdraget elveeierlag (202224740-8) stiller seg kritisk til søknaden om fravik av manøvrereglementet og anbefaler sterkt om å ikke ta søknaden til følge. Bakgrunnen er at søknaden fremstår som uklar og lite bearbeidet. Elveeierlaget anbefaler derimot at konsesjonsmyndigheten i forbindelse med revisjonssaken gjør en helhetlig gjennomgang av manøvreringsreglementet for både sommer- og vinterperioden.

NTEs kommentarer til høringsuttalelsene

NTE har kommentert høringsuttalelsene i brev av 26.4.2023 på vegne av Åbjørakraft (202224740-14). Nedenfor følger NTEs oppsummering av kommentarene.

NTE er kjent med at Bindal kommune har sendt krav om revisjon og at Åbjøravassdraget er gitt prioritet 1.1 i NVE/Miljødirektoratets rapport 49/2013. NTE viser til at det er gjort en rekke undersøkelser i vassdraget siden 2013 som danner et godt kunnskapsgrunnlag. NTE er uenige med Åbjøravassdragets elveeierlag, Norske Lakseelver og NJFF sin uttalelse og begrunner det med at søknad om midlertidig fravik er ment å gjøre revisjonsprosessen bedre. NTE påpeker at den midlertidige endringen i manøvreringsreglement ikke er et forsøk på å avlede en revisjonsprosess, men vil være et svært viktig virkemiddel for å revidere konsesjonen på en grundig måte. NTE gjør oppmerksom på at endring i manøvreringsreglement og ny målestasjon er lokalt forankret gjennom eget informasjonsmøte med Åbjøravassdragets elveeierlag, samt åpent informasjonsmøte som har vært initiert av NTE, slik at revisjonsprosessen forankret lokalt, på et tidlig stadium i prosessen.

Når det gjelder PKD viser NTE til temperaturundersøkelser gjort i 2014, 2016-2021 der hovedkonklusjonen er at vanntemperaturen ikke påvirkes ved slipp av mer vann. NTE mener at undersøkelsene tilsier at det ekstra slippet i sommermånedene ikke synes å gi målbar effekt på fiskebestandene. På bakgrunn av dette mener NTE at den miljømessige nytten av vannslippet hadde vært større dersom det hadde blitt sluppet på vinterstid.

NTE ønsker å flytte målestasjonen lengre opp i vassdraget for å unngå å slippe mer vann enn nødvendig for å oppfylle konsesjonsvilkårene. Åbjøra elveeierlag påpekte i sin uttalelse at vannstandsmåler bør flyttes enda lengre opp i vassdraget for å komme ovenfor et sidevassdrag. NTE påpeker at deres forslag om minstevannføring ikke ville vært det samme ovenfor sidevassdraget da restfeltet vil endres og en da ville foreslått en annen størrelse på minstevannføringen.

I år med lange perioder med kulde på vinteren, er det registrert lav overlevelse på ungfisk og sannsynligvis også rogn. Det vises til at reduksjon i vintervannføring er den største negative reguleringssekken, og at de øvre delene av vassdraget var spesielt utsatt. Foreslått tidsperiode for minstevannføringslipp er foreslått ut fra historiske målte lavvannsperioder som normalt inntreffer i februar måned. NTE påpeker at vannføringen både før og etter denne lavvannsperioden normalt er tilstrekkelig for å hensynta produksjonen av fisk i de øvre delene av vassdraget. Ved å etablere et fastslipp av minstevannføring før 15.12 sikrer man at vannvegen forblir åpen gjennom vinteren.

Når det gjelder kraftoptimalisering og klimavann viser NTE til at en søker å optimalisere utnyttelsen av vannet fra øvre Kalvvatn, som produserer kraft i Kolsvik kraftverk og aktørene som eier Kolsvik kraftverk er viktige og sentrale brikker i den framtidige dekkingen av kraftbehovet i Trøndelag og Nordland. NTE viser også til Energikommisjonen sin rapport (NOU 2023:3) om framtidig kraftbehov i Norge der det kommer fram at vi går mot et kraftunderskudd i nær fremtid for både Nordland og Trøndelag. NTEs tilnærming er at det bør slippes tilstrekkelig vann for å optimalisere forholdene for fisk, vannmiljø og allmenne interesser.

NTE mener at den faktiske bestandssituasjonen for laks og sjørret i Åbjøravassdraget blir underkommunisert i høringsuttalelsene fra Åbjøravassdragets grunneierlag, Norske Lakseelver og NJFF. Det vises til vitenskapelig råd for lakseforvaltninga (VRL), klassifisering av vassdraget og siste vurdering for oppnåelse av gytebestandsmål, og høstbart potensial for laks er vurdert som svært god. NTE viser til at bestandsutvikling av laks, er langt mer positiv enn den generelle trenden for sammenlignbare laksebestander i Norge. På bakgrunn av dette ser NTE positivt på bestandsutviklingen og ringvirkningene dette gir lokalsamfunn, og er spent på hvordan midlertidig endring av manøvreringsreglement med vintervannføring også vil kunne bidra positivt til utviklingen.

NVEs vurdering

Gjennom den begrensede høringen er flere av høringsinstansene svært skeptiske til å redusere minstevannføringen sommerstid, og de fleste fraråder NVE å tillate å redusere minstevannføringen. NVE er enig med Miljødirektoratet i at det må innhentes ytterligere kunnskap om den faktiske effekten av dagens pålagte minstevannføring fremfor å begynne å teste nye sommervannslipp. Når det gjelder vintervannføring er det bred enighet om at vannføring om vinteren er en flaskehals for fisken i vassdraget, men flere mener at NTE legger seg på et for lavt nivå.

NVE ser nytten ved utprøving av et minstevannføringslipp, for å gi et bedre kunnskapsgrunnlag inn mot en ev. vilkårsrevisjon, men etter NVEs syn vil det være naturlig å se på flere vannføringsregimer om vinteren enn det ene fastslippet. Gjennom en ev. åpning av vilkårsrevisjon og utarbeidelse av revisjonsdokumentet vil NVE kunne pålegge NTE å dokumentere vanndekt areal, sett opp mot gyte- og oppvekstområder på flere vannføringsregimer. Dette vil også være i tråd med anbefalingene fra interesseorganisasjonene, Miljødirektoratet og statsforvalteren.

Etter NVEs syn er fordelene med det foreslåtte vannføringsregimet et redusert krafttap, samt et noe begrenset minstevannføringslipp om vinteren. NVE merker seg også at det er

knyttet stor usikkerheten til ulempene ved å redusere sommervannføringen. På bakgrunn av dette mener NVE at fordelene ved fravik av manøvreringsreglementet, ikke overgår ulempene.

Om vilkårsrevisjon.

Revisjon av vilkår i eldre vassdragsreguleringskonsesjoner er en sentral oppgave for NVE. Hovedformålet med en revisjon vil være å bedre miljøforholdene i vassdraget samtidig som en avveier dette opp mot formålet med selve konsesjonen, som er kraftproduksjon. EUs rammedirektiv for vann (vanndirektivet) og den norske vannforskriften er sentral i revisjonsprosessen.

I Klima- og miljødepartementets godkjenning av oppdatert regional plan for vannforvaltning i vannregion Nordland og Jan Mayen for planperioden 2022-2027 er Åbjøravassdraget registrert med tre vannforekomster på vedlegg 2 med miljømål 2033. Vannforekomstene som er ført opp her har miljømål som er godkjent som høyere enn dagens tilstand og som trenger nye tiltak som kan medføre tap av kraftproduksjon for å oppfylle miljømålet.

Bindal kommunen fattet i kommunestyret den 18.10.2021 vedtak om å sende inn krav om vilkårsrevisjon for Åbjøravassdraget. Kommunen påker at målet med revisjonen må være at hele Åbjøravassdraget får en helårlig minstevannføring, slik at en når miljømålene som er satt for vassdragene i Regional plan for vannforvaltning i vannregion Nordland og Jan Mayen. I kravene ber kommunen blant annet om at det gjøres undersøkelser i vassdraget med miljødesignmetodikk for å tette kunnskapshull.

NVE har mottatt kravet, men ikke fattet vedtak om åpning. Det at NVE har mottatt et krav der minstevannføring er sentralt og at vannforekomstene ligger på vedlegg 2 med miljømål 2033, er i seg selv en sterk indikasjon på at NVE kommer til å åpne for vilkårsrevisjon innen rimelig tid.

Konklusjon

NVE avslår Åbjøra kraft sin søknad om midlertidig fravik etter vannressursloven § 8 til å redusere slipp av minstevannføring i sommersesongen.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Godkjent av Ingrid Haug
Seniorrådgiver

Carsten Stig Jensen
Seksjonssjef

Rune Flatby
Spesialrådgiver

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

NTE ENERGI AS

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Nordland fylkeskommune

Norges Jeger- og Fiskerforbund

BINDAL KOMMUNE

MILJØDIREKTORATET

Norske Lakseelver

Norges Jeger- og Fiskerforbund - Nordland

Åbjøravassdraget Elveeierlag

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.